

S. Sayısı : 71

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası ve Maliye, Bütçe ve Millî müdaffa encümenleri mazbataları (1/550)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/107

16 . I . 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline dair Millî Müdaffa vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14 . XII . 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

3575 sayılı Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair esbabı mucibe

Cumhuriyet Hükümetimizin Askerî fabrikalar mensuplarının orduya karşı daima göstermekte oldukları hizmetin bir mükâfatı olarak bu müessesede çalışanların hizmetleri esnasında düçar olacakları her türlü hastalık ve kazalarda kendilerini sigorta eden ve ihtiyarlıklarında kendilerine tekaüt hakkı bahşeden 3575 sayılı kanunun tatbikten sonra görülen bazı noksanları da ortadan kaldırmak suretiyle kanunun daha mütekâmil ve ihtiyaçları tamamen karşılayacak bir hale getirilmesi düşüncesiyle dört maddenin tadiline berveçhi ati sebep ve âmillerin tahtı tesirinde lüzum görülmüştür :

1. 3575 sayılı kanunla teşekkül eden sandığımızı 895 numaralı İmalâtı harbiye Teavün ve sigorta sandığı kanununun hemen hemen bir tevsi şeklidir. Evvelce yalnız sigorta esasları üzerine tanzim edilmiş bir teşekkül olan sandık bu defa memur ve işçilerine eski haklara ilâveten tekaüt hakkı da bahşeden daha şümlü ve bittabi mensuplarının istikballerini de temin etmek suretiyle büyük bir içtimai müessese halini almıştır.

Kanunun birinci maddesiyle Askerî fabrikalarda çalışanların kâffesinin bu kanunla verilen haklardan tam mânasiyle müstefit olacakları sarahaten anlaşılmaktadır. Ancak mevcut kanunlarımız dolayısıyla yedinci madde A ve B sınıflarına dahil olacakları tâyin ve tahdit eden fıkrasının kanunun birinci maddesindeki mâna ve mefhuma nazaran bir noksanlık ihtiva eylediği görülmektedir.

Yedinci maddenin birinci fıkrasını teşkil eden ve sandığın A kısmına dahil olacakları tâyin eyleyen maddede tasrih edildiği üzere bu kısma yalnız subaylarla askerî memurlar, ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçilerin dahil olacakları anlaşılmaktadır. Halbuki idare kadrolarında daimî olarak yer alan bir kısım müstahdem vardır ki bu fıkra hükmüne göre bunların sandığın (A) kısmına girmesine imkân yoktur.

Yukarıda da izah edildiği üzere kanunun birinci maddesi Askerî fabrikalar teşkilâtında çalışan-

ların bu kanunda verilen haklardan istifade edecekleri yazılı olmasına göre teşkilât kadrolarında yer alan ve fabrikalardaki işçiler gibi her zaman aynı derecede tehlikeye maruz bulunan bunların sigorta edilmemesi ve bu sigorta haklarından istifade etmemeleri kanunumuzun heyeti umumiyesiyle düşünülen âdil prensiplere muhalif olduğu kadar kanunun gerek tanziminde ve gerekse Meclisi Alideki müzakeresi esnasında dahi böyle bir maksat düşünülmemiş ve bilâkis kanunumuzun 11 nci maddesinin üçüncü fıkrasıyla de «A» sınıfında bulunupta «B» sınıfına nakline imkân olmayacakların idarede ifa edecekleri 30 senelik hizmetten sonra kendilerine bir hizmet mükâfatı verilmesi derpiş edilmiştir ki bu fıkranın tarzı tahririnde âmil olan sebep de ancak bu gibi müstahdem ve gayri sanatkârların taltifinden başka bir maksat için değildir ve esasen 895 numaralı kanunla tanzim edilmiş olan sandığa da dahil olan bunların bugüne kadar müktesep bir hak olarak kazandıkları hastalığa ve kazaya karşı olan sigorta haklarından ayırmak umumî prensip kaidelerine de uygun olamayacağı varestei arz ve izahıdır. Binaenaleyh kanunumuzun yedinci maddesinin A kısmı fıkrasının nihayetine müstahdemler kelimesinin ilâvesi suretiyle bu noksanlığın da ikmalî zarurî görülmede olduğundan yedinci madde bu suretle tashih ve muaddel şekli yazılmıştır.

2. Kanununun 22 nci maddesinde beher hizmet senesine verilecek tekaüt maaşı miktarı mutlak ve sarîh olarak yazılı olmasına rağmen mezkûr maddenin son fıkrasındaki (şu kadar ki; bu kanun hükümleri içinde hesap edilecek müddete göre tahsis edilecek maaşlar, Devlet demiryolları idaresinden aynı aylığı alan bir memura kendi kanun hükümleri dairesinde aynı müddet için hesap edilecek tekaüt maaşını geçemez) şeklindeki kayda nazaran muvakkat üçüncü madde mucibince tekaütlüğü iera kılınan bir mensubumuza 22 nci maddenin sütunlarına göre tahsis edilmiş tekaüt maaşı Divanı muhasebat riyasetince Devlet demiryolları Tekâüt kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasını teşkil eden (şu kadar ki idare memur ve müstahdemlerinin ücretlerine dair olan 2847 numaralı kanun mucibince memur ve müstahdemlerin buldukları derecelere ve hizmet müddetlerine ve yukarıdaki cetvelde yazılı nisbetlere göre tahsis olunacak aylık miktarı aynı derecede bulunan ve aynı müddetle hizmet etmiş olan Devlet memurlarına 1683 sayılı kanunun dördüncü maddesine bağlı cetvelin birinci devreye ait sütunu mucibince bağlanacak tekaüt maaşı miktarını geçemez) kaydına ve bu madde ile de Devlet memurlarının derece sütununa intibak ettirilmiş ve binnetice sandığa 106 lira aylık tutarı üzerinden aidat veren bir mensubu evvelâ Devlet demiryolları teşkilât kanunundaki dereceye ve bu dereceyide Devlet memurlarının derece cetveline intibak ettirerek 12 nci dereceyi bulmuştur ki bu suretle mensubun maaş tahsisindeki mikyası da 75 liraya düşmüştür. Halbuki, sandık kanunun varidatını tariî eyleyen 9 ve onuncu maddeleriyle sureti tahsisi tarif eyleyen 20 nci maddeleri sandık mensuplarının aylık tutarları üzerlerinden sandığa aidat vermeleri esasını kabul eylemiştir ki, bunun tatbikındaki mânası da sandık mensubu her ay eline geçen paranın tutarı üzerinden sandık aidatını verecek ve kendisine de sandıkça bir yardım icrası halinde aylığı nisbeti üzerinden muavenet görecek demektir. Netekim Devlet demiryolları Tekâüt kanununun tatbiki dolayısıyla Divanı muhasebat heyeti umumiyesince verilmiş olan 1 mart 1937 tarihli kararda da (Ücretlilerin tekaüt maaşı tahsisinde maaş tutarlarını mukayese etmek adalete uygun isede kanunlarında derece kaydının yazılı bulunması) diye verilen kararda da adaletsizliğin mevcut bulunduğu izah edilmiştir. Halbuki Askerî fabrikalar Tekâüt kanununun 22 nci maddesindeki kaydın sebebi saiki aynı esas dahilinde tedvin edilen Devlet demiryolları Tekâüt kanununun muhalifi bir hüküm bulunmaması esasına müstenit isede mezkûr idare kanununun da diğer bir kanuna raptı binnetice tatbikatta da bir derece kelimesinin dairesince bu şekilde görülmesi Askerî fabrikalar mensuplarının pek ziyade mağduriyetini mucip olmaktadır. Senelerle sandığa aylık kazancı tutarı üzerinden aidat veren ve Devletcede bu miktar üzerinden yardım yapılan bir şahsa yalnız tekaüt maaşı tahsisinde heman heman maaşının nisfı üzerinden bir hesap ve muamele yapılması bugünkü idare mefhumlarımızla kabili teîif görülmemektedir.

Yine kanununun 36 nci maddesi mucibince «B» sınıfı mensuplarına bir defaya mahsus olarak verilecek tazminat hesabında beher hizmet senesine mukabil almakta olduğu aylık üzerinden bir

maaş nisbetinde para verileceğini kaydeylemekte ve yine vazifesi başında vukûa gelen kazalarda mâlûl kalanlara verilecek tekaüt aylıklarında son almakta olduğu aylığın % 70 ni geçmemek üzere mâlûliyet maaşı tahsis kılınacağını mutlak olarak emreylemesi de gösteriyor ki sandık mensubunun maaş derecesi almakta olduğu aylık tutarı mikyasıdır. Buna nazaran kanunun 22. nci maddesi bu suretle tashih ve muaddel şekli yazılmıştır.

3. Kanunumuzun ana vasıfları mensuplarına kaza, hastalık ve hizmete karşı sigorta etmek esasına müstenit bulunduğuna göre fabrikalarda vukua gelecek kazalardan müteessir olacaklar için üç derece mâlûliyet kabul edilmiş ve bunlardan birinci ve ikinci derecelere düşer olacakların fabrikalarda istihdamlarına imkân olamayacağından dereceleri nisbetinde tazminatları verilerek alâkalarının kesilmesi, üçüncü derecedeki cüzi mâlûliyete uğrayacaklara da yine nizamname ile tâyin ve tahdit edilecek derecelerine göre bir miktar tazminat verilerek fabrikalarda devamı istihdamları kabul edilmişti. Bu esas gözönünde tutularak kanunun 33. ncü maddesi nizamnamede bu şekil tâyin ve tahdit edilmek üzere muhtasar bir şekilde tahrir edilmişti. Kanunun tanzimindeki düşünüş dairesinde nizamnameye yukarıdaki maruz sebepler tahtında B sınıfı mensuplarından birinci ve ikinci derecede mâlûliyetlere düşer olacaklara son aldığı aylığın % 70 ini geçmemek üzere tekaüt maaşı tahsisi ve üçüncü derecedeki cüzi mâlûliyetlere uğrayanlara da nizamnamede tâyin edilen dereceler üzerinden A sınıfında olduğu gibi tazminat verilerek fabrikalarda istihdamlarına devam imkânı bahşedilmişti. Ancak Devlet şûrasında bu nokta nazara: kanunda B sınıfı mensuplarına bu şekilde tazminat verileceğine dair mutlak bir hüküm mevcut olmamasından dolayı itiraz ve her üç dereceye de tekaüt maaşı tahsis edilmek istenmiştir. İş icabı küçük bir kazaya maruz kalmak fabrikalarımızda her işçi için gayri kabili içtinap bir hâdisedir. Çerek mülga 895 numaralı Askerî fabrikalar sigorta sandığı kanunu ve gerekse bugünkü daha mütekâmil şekliyle 3575 sayılı Tekâüt ve muavenet sandığı kanunlarımızla istihdaf edilen maksat bir taraftan işçilerimizin düşer olacakları kazalardan dolayı ziyaa uğrayacak bedenî uzuvlarının karşılığı olarak kendilerine bir tazminat verilmekle beraber diğer taraftan da fabrikalarımızın her gün artan iş hacminin karşısında her zaman tecrübeli sanatkârları elde bulundurmak ve bunların bu suretle istikballerini temin ederek barice gitmelerine meydan vermemek gayesine matuf bulunduğu aşikârdır.

Sanatını icradan menetmiyecek derecede küçük bir mâlûliyete uğrayan yetismiş bir sanatkârı çalışabilecek bir halde iken bu suretle tekaüde sevk etmek ya bu şahsi meslek hayatından uzaklaştırarak âtil bir hale koyacak vevahut idaremizden tekaüt maaşı olarak diğer bir yerde yine çalışacaktır ki bu vaziyet gün geçtikçe vücuduna daha ziyade ihtiyaç hissedilen ve maalesef de tedarikleri çok müşkül olan usta işçilerimizin ordu hizmetinden uzaklaşmasını intaç edecektir.

Binaenaleyh böyle bir hâdiseye meydan kalmamak üzere kanunumuzun 33. ncü maddesi bu suretle tashih edilerek muaddel şekli leffen takdim kılınmıştır.

4. Kanunumuzun muvakkat üçüncü maddesiyle emektar ve yaşlı mensuplarımıza bir defaya mahsus olarak bahsedilen bu hak hiç şüphesizdir ki senelerle ordu silâhlarının imalinde pek çok emekleri geçen ve hakikaten himaye ve muavenete muhtac olan ustalarımız için Cumhuriyet Hükümetimizin en yüksek bir şefkat nümunesidir. Ancak: Madde metninden de anlaşılacağı veçhile esasen yaşlarının ileri olması dolavisiyle tabii ömürleri artık nihayete yaklaşmak üzere olan bu emektarların bir kısmı mühimmi bilhassa hayatı yıpratıcı fabrika mesaisi yüzünden yarı mâlûl bir haldedirler.

Kanunun tathikiyle beraber bu gibilerden bu sınıfa hak kazananların fabrikalarımıza yapılan teklif evrakının ikmalî zarurî formaliteleri esnasında hastalanarak ölenler maalesef kanunumuzun bu büyük nimetinden mahrum kalmaktadırlar ve bu gibilerin kendileri gibi ihtiyar olan eşleri de bugün acıacak bir hale düşmüştürler. Miktarları esasen pek mahdut olan bu emektar ustalarımızın arkada bıraktıkları ve hemen hemen kendilerine muavenet edecek kimseleri olmayan ailelerinin düşecekleri sefaletten kurtarılmalrı muvakkat üçüncü maddenin nihayetine bunlardan (B) sınıfına nakle hak kazanmış ve bu sınıfa nakledilmek üzere de âmirlerince inhasî yapılarak muameleli

evrakları tekemmül ettirilmek üzere iken hastalanarak vefat edenlerin bu sınıfa nakli yapılmış ad-dedilerek (B) sınıfı haklarından istifade edenlerin ilâvesi; çok yerinde olan bu yardımın da teminini mümkün kılacaktır. Bu maruzatımız neticesi olarak muvakkat üçüncü maddenin muaddel şekli yazılmıştır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/550

Karar No. 30

2 . IV . 1941

Yüksek Reisliğe

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 numaralı kanunun bazı maddelerinin tadiline dair Millî Müdafaa vekilligince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince 14.XII.1940 tarihinde Büyük Millet Meclisine arzı kararlaştırılan kanun lâyihası encümenimize havale edilmiş olmakla zikredilen Tekaut ve muavenet sandığı müdürü de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Kanunun ihzarını mucip sebepler lâyihasına ve verilen izahlara göre Askerî fabrikalar tekaüt sandığı kanununun tatbiki esnasında rastlanan bazı noksanların izalesi bahse mevzu ve bu noksanlar ise yedinci, yirmi ikinci, otuz üçüncü ve muvakkat üçüncü maddelerde dört noktaya müteallik bulunmaktadır. Şöyleki:

1. Askerî fabrikalarda çalışanlar A ve B kısımlarına tefrik edilmiş olup birinci kısma subaylar ve askerî memurlarla ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçiler, ikinci kısma ücretli veya yevmiyeli daimî memur ve işçiler, dahildir. Halbuki, müessese kadrosunda yer almış bir de müstahdemler vardır. Bunların tekaüt ve yardım sandığından muvakkat ve daimî memur ve işçiler gibi istifade etmeleri kanunla istihdaf edilen gayeye uygun olacağından A kısmı mensupları arasına ithalleri teklif edilmektedir.

Encümenimiz, teklifi muvafık görmüş ve fakat, A kısmı mensupları esasen tekaüt hakkından istifade etmeyecekleri cihetle yedinci maddenin muaddel metnindeki « Tekaut hakkından istifade etmemek şartıyla » kaydının tekrarı faydasız bularak bu kaydı kaldırmak suretiyle 3575 numaralı kanunun değiştirilmesi istenilen yedinci

maddesini bu suretle tadil etmiştir.

2. 3575 numaralı kanunun 22 nci maddesinin tadili istenilen son fıkrasında « Bu kanunun hükümleri içinde hesap edilecek müddete göre tahsis edilecek maaşlar Devlet demiryolları idaresinden aynı aylığı alan bir memura kendi kanununun hükümleri dairesinde aynı müddet için hesap edilecek tekaüt maaşını geçemez » denilerek Askerî fabrikalar mensuplarına tekaüt maaşı bağlanması hususu Devlet demiryolları Tekaut sandığı kanununun 12 nci maddesine ve bu madde delâletiyle de umumî Tekaut kanunundaki derece sütununa atfedilmiş ve halbuki Askerî fabrikalar memur ve işçilerinin dereceleriyle Devlet demiryolları memur ve işçilerine ait derecelere tekabül eden maaş ve ücretler arasında birinciler aleyhine olarak farklar mevcut ve diğer taraftan tekaüt maaşı tahsisinde hak ve adalet prensipleri, maaş tutarı üzerinden ödenmiş olan aidat ile hizmet müddetinin dikkatte tutulmasını âmir bulunmuş olduğu cihetle Askerî fabrikalardan tekaüde sevkedilecek olanlara aylık tahsisinde, aynı maaşı alan ve aynı müddetle hizmet ifa etmiş olan Devlet memurlarına 1683 numaralı kanunun dördüncü maddesine merbut cetvel mucibince bağlanacak tekaüt maaşı miktarını teavüz edemeyeceği esas ittihaz bulunduğu takdirde Askerî fabrikalar mensuplarının mağduriyetine mahal verilmeyeceği ve aynı zamanda umumî Tekaut kanununun koyduğu hududun da aşılmıyacağı anlaşılmıştır.

Encümenimiz, bu mütalâaları nazara alarak, zikredilen 22 nci maddenin son fıkrasını teklif veçhile « Şu kadar ki memur ve işçilerin ay-

lık ve yevmiyelerine ve hizmet müddetlerine ve yukarıdaki cetvelde yazılı nisbetlere göre tahsis edilecek aylık miktarı, aynı derecede bulunan, aynı müddetle hizmet etmiş olan Devlet memurlarına 1683 numaralı kanunun dördüncü maddesine merbut cetvel mucibince bağlanacak tekaüt maaşı miktarını geçemez; geçtiği takdirde bu miktara indirilir». Şeklinde kabul edilmiştir.

3. 3575 numaralı kanunun 33 neü maddesi vazife başında vukua gelen kazalarda tam veya külli malûliyete uğrayanlara on birinci maddeye atfen tekaüt maaşı tahsisini emretmekte, cüzi malûliyete uğrayanlar hakkında yapılacak muameleyi meskût bırakmaktadır.

Halbuki, kanunun 11 neü maddesi, vazifeden doğan kazaya karşı sigortayı tam, külli ve cüzi olarak üç dereceye ayırmakta ve A kısmı mensuplarını, kaza halinde bu üç nevi sigortadan müstefit kılmaktadır.

Cüzi malûliyete uğrayanlardan A kısmı mensuplarına yapılan muamelenin B kısmı mensuplarına da tatbiki hakkaniyet ve nasafete muvafık addedilmiş olduğundan bu mütalâaya iştirak eden encümenimiz mezkûr 33 neü maddenin de bu prensibe göre değiştirilmesini ve muaddel maddenin cüzi malûliyete uğrayanlardan bahseden istitradî fıkrasını ve «Fabrikalarda çalışmalarına mâni teşkil etmeyecek derecede cüzi malûliyete uğrayanlara kazanın vukuu günündeki yevmiyesinin altı yüz mislinin malûliyet cetve-

lindeki emsaline göre tesbit edilecek yüzdeleri verilir» şeklinde ve kâfi sarahati havi başlı başına bir fıkra haline ifrağından sonra kabul edilmiştir.

4. 3575 numaralı kanunun muvakkat üçüncü maddesi; sanelerce Askerî fabrikalarda çalışmış ihtiyar ve yarı mâlül memur ve işçilerden altmış yaşını dolduran B kısmı mensuplarının tekaüt maaşı tahsisi suretiyle tasfiyesine mütedair olup bunlardan arzularıyla haklarında kanunun bu hükmü tatbik edilirken ölenler olmuş ve bu gibiler hakkında ne muamele yapılacağı tâyin edilememiştir.

İmdi, tekaüt maaşı müstahkinin ölümüyle zeval bulan bir hak olmayıp kanuni hükümler dairesinde onun dul ve yetimlerine de intikal ettiği cihetle mezkûr muvakkat üçüncü madde ile tanınmış olan haktan tahsis muamelesi esnasında vefat edenlerin de istifade etmeleri encümenimizce muvafık görülerek madde tahririne müteallik bazı tashihlerle kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Rs.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Kastamonu
A. Bayındır	Nasuhi Baydar	H. Dicle
Afyon K.	Bursa	Kırklareli
Haydar Çerçel	Dr. G. Kahraman	H. Kuleli
Kırşehir		Malatya
M. Seyfeli		M. Nedim Zabcı
Manisa		Tokad
F. Kurdoğlu		Cemal Kovalı

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 39
Esas No. 1/550

15 . I . 1942

Yüksek Reisliğe

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline dair Millî Müdafaa vekilliğine hazırlanıp Başvekâletin 16 . I . 1941 tarih ve 6/107 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi buyurulmakla Askerî fabrikalar umum müdürlüğü namına salâhi-

yetli memur ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve Malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu:

Adı geçen 3575 sayılı kanunun tatbikatındaki bazı noksanları gidermek maksadıyla hazırlanmış anlaşılın lâyihanın istihdaf ettiği tadiller dört maddeye taallük etmektedir:

a) Sandığın A kısmını teşkil eden ve te-

kaüt hakkına malik olmayan subaylarla askerî memurlar, ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçileri ihtiva eden kısmına müstahdemlerin de ithali;

b) Bağlanacak tekaüt maaşının aynı aylığı alan Devlet demiryolları memurlarına kendi kanununa göre tahsis olunacak maaş miktarını geçemeyeceğine dair 3575 sayılı kanunun 22 nci maddesi hükmünün, İnhisarlar umum müdürlüğü Tekaut kanununda olduğu gibi aynı müddetle hizmet etmiş ve aynı aylığı alan bir Devlet memurunun 1683 sayılı kanunun dördüncü maddesine bağlı cetvele göre alabileceği tekaüt maaşı miktarını geçemeyeceği şekilde değiştirilmesi;

c) Kanunun 33 ncü maddesinde A sınıfı mensuplarından, yani tekaüt hakkını haiz olmayanlardan, cüzi mâlûliyetle uğrayanlara bir tazminat verilerek yine fabrikada istihdamları teviz edildiği halde B sınıfını teşkil eden ve tekaüt hakkına malik olanların cüzi mâlûliyetleri halinde tekaüde sevkedilmelerinin kabul edilmiş olması hem kendileri ve hem de idare için zarar ve müşkülât tevhit etmekte olduğundan sanat ve bilgilerinden istifade edilmesine imkân verilmek üzere cüzi mâlûliyet tazminatının bu sınıfa da teşmili;

d) 3575 sayılı kanunun neşri tarihinde B sınıfa geçmek üzere inhası yapılmış olupta muamelesi tekemmül etmeden vefat edenlere B sınıfına nakledilmiş gibi muamele ifasını mümkün kılacak bir hükmün kanunun muvakkat üçüncü maddesine ilâvesi.

İşte bu maksatları ihtiva etmekte olan lâyiha encümenimizce de esas itibariyle kabul edilmiş ve Maliye encümenince hazırlanan metin üzerinde cereyan eden müzakere neticesinde mucip sebepleri yukarıda a, c, d fıkralarında izah edilen birinci, üçüncü ve dördüncü maddesi ter-

tibe ait bir değişiklik yapılmak suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın ikinci maddesindeki hükme gelince: Devlet demiryolları hususi bir bareme tabi olup bu bareme göre tesbit edilen tekaüt haklarının aynen Askerî fabrikalar mensuplarına da teşmili kendilerinin mağduriyetini müstelzim olduğu anlaşılmakta ise de vazedilmek istenilen yeni hükme göre 3656 numaralı kanunun kabul ettiği başlıca esaslardan biri olan maaşlı memurlar ile ücretliler arasındaki bir derece farkı nazarı itibare alınmadığı anlaşıldığından bunu temin edecek surette madde, yeniden yazılmıştır.

5 ve 6 ncı maddelerde yazıya ait bir değişiklik yapılmış olup havalesi veçhile Milli Müdafaa encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis Çorum <i>İ. Eker</i> Kâtip İstanbul <i>F. Öymen</i> Bolu <i>Dr. Z. Ülgen</i> Bursa <i>A. N. Ayas</i> Giresun <i>M. Akkaya</i> İsparta <i>R. Ünlü</i> Kayseri <i>S. H. Ürgüblü</i> Samsun <i>M. A. Yörüker</i> Yozgad <i>S. İçöz</i>	Reis V. Kastamonu <i>T. Coşkan</i> Antalya <i>N. E. Sumer</i> Bursa <i>F. Güleç</i> Diyarbakır <i>R. Bekit</i> Gümüşane <i>D. Sakarya</i> İstanbul <i>S. Uraz</i> Kırklareli <i>B. Denker</i> Sivas <i>R. Çiner</i>	M. M. Muğla <i>H. Kitabcı</i> Bolu <i>C. S. Siren</i> Bursa <i>Dr. S. Konuk</i> Elâzığ <i>M. F. Altay</i> İsparta <i>M. Karaağaç</i> Kayseri <i>F. Baysal</i> Muş <i>Ş. Ataman</i> Yozgad <i>A. Sungur</i>
---	---	--

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Esas No. 1/550

Karar No. 13

23.I.1942

Yüksek Reisliğe

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline dair Millî Müdafaa vekillüğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı muhibesiyle birlikte gönderildiğine dair olup Maliye ve Bütçe encümenlerince müzakere edilerek bu bapdaki mazbata ve kanun lâyihasında Bütçe encümeninin yaptığı değişiklik ve tanzim ettiği lâyiha ile encümenimize verilen Başvekâletin 16 ikinci kânun 1941 tarihli ve 6/107 sayılı tezkeresi, Divanı muhasebat reisi ile Millî Müdafaa ve Maliye vekilliklerinden gönderilen memurlar huzurunda okundu ve icabı görüşüldü.

Değişikliği istenilen 3575 sayılı kanun maddelerinin müzakeresi için Bütçe encümeni mazbatasının müzakereye esas ittihaz edilmesi muva-

fık görülmüş ve Bütçe encümenince yapılan kanun lâyihası aynen kabul edilerek Umumî heyetin tasvip nazarina arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Diyarbakır	Samsun	Konya
K. Sevüktekin	R. Barkın	Vehbi Bilgin
Bursa	Çankırı	Çorum
N. Tınaz	Dr. A. Arkan	Eyüb Sabri Akgöl
Erzurum	Gümüşane	Gümüşane
A. Akyürek	Ş. Erdoğan	Ziya Zarbun
İstanbul	Kayseri	Kayseri
Ş. Â. Ögel	N. Toker	S. Turgay
Malatya	Manisa	Muğla
O. Koptagel	K. N. Duru	S Güney
Seyhan		Urfa
Sinan Tekelioğlu		Ahmed Yazgan

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1. — Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Kısmı : Subaylarla Askerî memurlar, ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçiler (ve tekaüt hakkından istifade etmemek şartıyla müstahdemlerden) ibarettir.

B) Kısmı : Ücretli veya yevmiyeli daimî memur ve işçilere mahsustur.

A) Sınıfına mensup olanların hakları sandığın (A) kısmından ve (B) sınıfına mensup olanların hakları (B) kısmından verileceği gibi bütçede (A) ve (B) kısımlarına ait masraf nisbetleri de gösterilir.

MADDE 2. — Mezkûr 3575 sayılı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tahsis olunacak tekaüt aylıklarının nisbetleri aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir :

Memur ve işçilerin te- Tekäüt edilecek memur
kaüde hak kazandığı ta- ve işçilerin son aylık-
rihe kadar sandığa iş- larının % nisbetleri ve-
tirak seneleri rilecek para

15	35
16	36
17	37
18	38
19	39
20	40
21	41
22	42
23	43
24	44
25	45
26	46
27	47
28	48
29	49,5
30	51
31	52,5
32	54
33	56
34	58
35	60
Ve daha fazlası	

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî fabrikalar Tekäüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1. Askerî fabrikalar Tekäüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Kısmı : Subaylarla askerî memurlar, ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçilerle müstahdemlerden ibarettir.

B) Kısmı : Ücretli veya yevmiyeli daimî memur ve işçilere mahsustur.

A) Sınıfına mensup olanların hakları sandığın «A» kısmından ve «B» sınıfına mensup olanların hakları «B» kısmından verileceği gibi bütçede «A» ve «B» kısımlarına ait masraf nisbetleri de gösterilir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî fabrikalar tekaüt ve muavenet sandığı hakkındaki 3575 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren kanun lâyihi sı

MADDE 1. — 26 . I . 1939 tarih ve 3575 sayılı kanunun 7 nci, 22 nci, 33 ncü ve muvakkat üçüncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 7. — «A» kısmı: Subaylarla askerî memurlar, ücretli veya yevmiyeli muvakkat memur ve işçilerle müstahdemlerden ibarettir.

«B» kısmı : Ücretli veya yevmiyeli daimî memur ve işçilere mahsustur ;

«A» sınıfına mensup olanların hakları sandığın «A» kısmından ve «B» sınıfına mensup olanların hakları «B» kısmından verileceği gibi bütçede «A» ve «B» kısımlarına ait masraf nisbetleri de gösterilir.

Madde 22. — Tahsis olunacak tekaüt aylıklarının nisbetleri aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir :

Memur ve işçilerin te-
kaüde hak kazandığı Tekâüt edilecek memur
tarihe kadar sandığa ve işçilerin son aylıkla-
iştirak seneleri rının % nisbetleri

15	35
16	36
17	37
18	38
19	39
20	40
21	41
22	42
23	43
24	44
25	45
26	46
27	47
28	48
29	49,5
30	51
31	52,5
32	54
33	56
34	58
35 ve daha fazlası	60

Hü.

Şu kadar ki; memur ve işçilerin aylık ve yevmiyelerine ve hizmet müddetlerine ve yukarıki cetvelde yazılı nisbetlere göre tahsis edilecek aylık miktarı, aynı derecede bulunan, aynı müddetle hizmet etmiş olan Devlet memurlarına 1683 sayılı kanunun dördüncü maddesine bağlı cetvel mucibince bağlanacak tekaüt maaşı miktarını geçemez; geçtiği takdirde bu miktara indirilir.

MADDE 3. — Mezkûr 3575 sayılı kanunun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

— Vazife başında vukua gelen kazalarda (11 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı olan tam veya külli) mâlûliyete uğrayan «B» sınıfı mensuplarının hizmet müddetlerine bakılmaksızın son aldıkları aylığın % 70 ni geçmemek üzere nizamname ile tâyin edilecek dereceler üzerinde tekaüt maaşı tahsis olunur. (Üçüncü bir dereceden bir mâlûliyete uğrayanlara da «A» sınıfındaki emsallerine yapılan muamele tatbik olunur.)

Kaza neticesi ölenlerin bırakacakları dul ve yetimlerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanılır:

A) Dul kalan karıya veya muhtaç kocaya hayatı müddetince veya tekrar evleninceye kadar ölenin son aylığının % 30 u;

B) Öz evlâtlarından her birine 18 yaşını dolduruncaya kadar bu aylığın % 15 i, çocuklar ana ve babadan yetim ise her birine % 25 nisbetinde aylık bağlanılır. Ana ve babadan yetimlik sonradan vukua gelirse tahsis olunan aylık o tarihten başlayarak % 25 nisbetine çıkarılır. Çocuklar lise veya yüksek tahsilde bulunuyorlarsa 31 nci madde mucibince muamele olunur.

MADDE 4. — Mezkûr 3575 sayılı kanunun muvakkat üçüncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

— Bu kanunun neşri tarihinden itibaren on sene zarfında altmış yaşını doldurmuş olmak veya mâlûliyet sebebiyle vazifeden çıkarılacak «B» kısmı mensuplarına diledikleri takdirde hizmet müddetleri yirmi seneyi doldurmamış olsalar dahi tazminat yerine 25 senede almaları

Mal. E.

MADDE 3. — Mezkûr 3575 sayılı kanunun 33 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Vazife başında vukua gelen kazalarda «11 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı olan tam veya külli» mâlûliyete uğrayan «B» sınıfı mensuplarının hizmet müddetlerine bakılmaksızın son aldıkları aylığın yüzde 70 ini geçmemek üzere nizamname ile tâyin edilecek dereceler üzerinde tekaüt maaşı tahsis olunur.

Fabrikalarda çalışmalarına mâni teşkil etmeyecek derecede cüzi mâlûliyete uğrayanlara kazanın vukuu günündeki yevmiyesinin altı yüz mislinin mâlûliyet cetvelindeki emsaline göre tesbit edilecek - yüzdeleri verilir.

Kaza neticesi ölenlerin bırakacakları dul ve yetimlerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanılır:

A) Dul kalan karıya veya muhtaç kocaya hayatı müddetince veya tekrar evleninceye kadar ölenin son aylığının % 30 u;

B) Öz evlâtlarından her birine 18 yaşını dolduruncaya kadar bu aylığın % 15 i, çocuklar ana ve babadan yetim ise her birine % 25 nisbetinde aylık bağlanılır. Ana ve babadan yetimlik sonradan vukua gelirse tahsis olunan aylık o tarihten başlayarak % 25 nisbetine çıkarılır. Çocuklar lise veya yüksek tahsilde bulunuyorlarsa 31 nci madde mucibince muamele olunur.

MADDE 4. — Mezkûr 3575 sayılı kanunun muvakkat 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanunun neşri tarihinden itibaren 10 sene zarfında 60 yaşını doldurmuş olan veya mâlûliyet sebebiyle vazifeden çıkarılacak bulunan B kısmı mensuplarına, hizmet müddetleri 20 seneyi doldurmamış olsa dahi diledikleri takdirde tazminat yerine 25 senede almaları lâzımgelen

B. E.

Şu kadar ki, memur ve işçilerin aylık ve yevmiyelerine ve hizmet müddetlerine ve yukarıki cetvelde yazılı nisbetlere göre tahsis edilecek tekaüt aylığı, fiilî hizmet müddeti aynı olan bir alt derecedeki Devlet memuruna 1683 sayılı kanunun dördüncü maddesine bağlı cetvel mucibince bağlanacak tekaüt aylığı miktarını geçemez. Geçtiği takdirde bu miktara indirilir.

Madde 33. — Vazife başında vukua gelen kazalarda « 11 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı olan tam veya külli » mâlûliyete uğrayan (B) sınıfı mensuplarının hizmet müddetlerine bakılmaksızın son aldıkları aylığın yüzde 70 ini geçmemek üzere nizamname ile tâyin edilecek dereceler üzerinde tekaüt maaşı tahsis olunur.

Fabrikalarda çalışmalarına mâni teşkil etmiyecek derecede cüzi mâlûliyete uğrayanlara kazanın vukuu günündeki yevmiyesinin altı yüz mislinin - mâlûliyet cetvelindeki emsaline göre tesbit edilecek - yüzdeleri verilir.

Kaza neticesi ölenlerin bırakacakları dul ve yetimlerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanır:

A) Dul kalan karıya veya muhtaç kocaya hayatı müddetince veya tekrar evleninceye kadar ölenin son aylığının % 30 u,

B) Öz evlâtlarından her birine 18 yaşını dolduruncaya kadar bu aylığın % 15 i, çocuklar ana ve babadan yetim ise her birine % 25 i nisbetinde aylık bağlanır. Ana ve babadan yetimlik sonradan vukua gelirse tahsis olunan aylık o tarihten başlayarak % 25 nisbetine çıkarılır. Çocuklar lise veya yüksek tahsilde bulunuyorlarsa 31 nci madde mucibince muamele olunur.

MUVAKKAT MADDE 3. — Bu kanunun neşri tarihinden itibaren 10 sene zarfında 60 yaşını doldurmuş olan veya mâlûliyet sebebiyle vazifeden çıkarılacak bulunan «B» kısmı mensuplarına, hizmet müddetleri 20 seneyi doldurmamış olsa dahi diledikleri takdirde tazminat yerine 25 senede almaları lâzımgelen tekaüt maaşının her hizmet senesine ait kısmı için 25 de bir hesabiyle tekaüt maaşı tahsis

Hü.

Mal. E.

lâzımgelen tekaüt maaşının her hizmet senesine ait kısmı için 25 de bir hesabiyle tekaüt maaşı tahsis edilir. (Ancak bunlardan «B» sınıfına nakle hak kazanmış ve bu sınıfa nakledilmek üzere de âmirlerince inhası yapılmış olupta henüz muamelesi tekemmül etmeden vefat edenler bu sınıfa nakli yapılmış addedilerek «B» sınıfı haklarından istifade ederler.)

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6. — Bu kanunun tatbikına Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

14.XII.1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>C. K. İncedayı</i>	<i>M. Ökmen</i>	

tekaüt maaşının her hizmet senesine ait kısmı için 25 te bir hesabiyle tekaüt maaşı tahsis edilir. (Ancak bunlardan 3575 numaralı kanunun neşri tarihi olan 7.II.1939 da B sınıfına nakle hak kazanmış ve bu sınıfa nakledilmek üzere âmirlerince inhası yapılmış olupta henüz muamelesi tekemmül etmeden vefat edenler bu sınıfa nakli yapılmış addedilerek B sınıfı haklarından istifade ederler).

MADDE 5. — Hükûmetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükûmetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. E.

édilir. Ancak bunlardan 3575 numaralı kanunun neşri tarihi olan 7 . II . 1939 da «B» sınıfına nakle hak kazanmış ve bu sınıfa nakledilmek üzere âmirlerince inhası yapılmış olupta henüz muamelesi tekemmül etmeden vefat edenler bu sınıfa nakli yapılmış addedilerek «B» sınıfı haklarından istifade ederler.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

